

ЕКОЛОГІЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ І ПЛАСТИЧНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ

Бурдига В.М., кандидат с.-г. наук

e-mail: ndikk@ukr.net

Подільський державний аграрно-технічний університет

В адаптаційній системі вирощування рослин провідну роль відіграють еволюційні, екологічні й біоенергетичні методи, які керують процесами реалізації потенціалу генотипу. Гомеостаз є пристосувальною властивістю організму, що розкриває динаміку реакції генотипу за суттєвих змін умов довкілля і забезпечує зберігання діяльності певних функцій рослинного організму. Адаптація є пристосування сортів або гібридів до конкретних ґрунтово-кліматичних умов, а пластичність – властивість рослин виживати в межах певних умов довкілля, мається на увазі визначення меж, за якими існування рослин стає неможливим [2, 3].

Екологічні дослідження дозволяють виявити дію абіотичних і біотичних факторів певного середовища на генотип і встановити ступінь їх впливу на ріст, розвиток і врожайність гречки. Акумуляція змін зовнішнього середовища проявляється в мінливості певних кількісних ознак структури фенотипу – морфологічних ознаках будови рослин, врожайності, якості продукції, стійкості до біотичних і абіотичних факторів [4].

Головною умовою отримання високих урожаїв гречки доброї якості зерна є рекомендована провідними українськими вченими своєчасна сортозаміна, яка дозволяє забезпечити майже 35% приросту урожаю[1].

У деяких господарників склалося уявлення про гречку як про культуру невибагливу до умов вирощування. Проте цей підхід неправильний. Завдяки особливостям своєї кореневої системи рослини гречки здатні краще за більшість інших культур засвоювати з ґрунту важкодоступні поживні речовини, завдяки короткому вегетаційному періоду – оминати несприятливі погодні впливи (пізня сівба – уникнення загрози заморозків), відновлювати цвітіння й формувати врожай після нетривалих посух. Однак гречка, як і більшість сільськогосподарських культур, для формування високих урожаїв потребує родючих, удобрених, добре оброблених ґрунтів. Удобрені попередники та якісно оброблений ґрунт є запорукою реалізації продуктивного потенціалу сортів.

Висока чутливість окремих сортів гречки до несприятливих умов
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ
наукова інтернет-конференція (15 травня 2018 р.)

вирощування часто звужує ареал їх поширення в інші екологічні зони та обмежує їх загальне розповсюдження. Саме тому розширення норми реакції сортів на умови довкілля є основним завданням селекції, особливо для регіонів зі стресовими гідротермічними умовами.

На підставі випробування сортів гречки у різних регіонах вирощування можна прогнозувати генетично визначену ступінь стабільності їх врожайності. За результатами екологічним випробування кращими сортами були Єлена і Степова, які найбільш перевищували середню врожайність в досліді 16,0 ц/га, – відповідно на 4,8 і 4,1 ц/га.

Найбільш сприятливими серед досліджуваних регіонів для вирощування сортів гречки були умови Тернопільської, Житомирської, Полтавської областей; прибавки врожайності в них порівняно до середньої в досліді становили відповідно 7,5; 6,2; 4,2 ц/га.

Список використаної літератури.

1. Бурдига В. М. Поради гречкосіям //The Ukrainian Farmer №4, 2018. Режим доступу: <http://www.agrotimes.net/journals/article/poradi-grechkosiyam>
2. Жученко А.А. Адаптивна селекція рослин //Селекція продуктивних сортів. Біологія / А.А. Жученко. – М.: Знання, № 12. 1986. – С. 4-30.
3. Литун П. П. Взаимодействие генотип-среда в генетических и селекционных исследованиях и способы его изучения // В сб.: Проблемы отбора и оценки селекционного материала / П.П. Литун. – К.: Наукова думка, 1980. – С. 63-92.
4. Eberhart S. A., Russell W. A. Stability parameters for comparing varieties. – CropSci, № 6, 1966. – 6. – P. 36-40.